

Betænkning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 18. november 2020

Udkast

til

Betænkning

over

Forslag til lov om undersøgelse af visse forhold vedrørende Forsvarets Efterretningstjeneste.

[af justitsministeren (Nick Hækkerup)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 13 ændringsforslag til lovforslaget. Enhedslistens medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1-13.

2. Indstillinger

◇

Liberal Alliance, Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betænkningssagens afgivelse ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

3. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et mindretal (EL), tiltrådt af ...

Til § 3

1) I *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »visse forhold omfattet af« til: »samtlige kritikpunkter i«.

[Udvidelse af undersøgelseskommissionens opgaver til at omfatte samtlige kritikpunkter i Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste]

2) I *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »21. august 2020«: », herunder spørgsmål om orientering af Folketinget«. [Inddragelse af spørgsmål om orientering af Folketinget i undersøgelsen]

3) I *stk. 1* indsættes som *3. pkt.*:

»Justitsministeren skal, inden ministeren endelig fastlægger kommissoriet, forelægge et udkast hertil for Tilsynet med Efterretningstjenesterne til udtalelse.«

[Indførelse af krav om, at justitsministeren skal forelægge et udkast til kommissorium for Tilsynet med Efterretningstjenesterne til udtalelse]

4) *Stk. 2* udgår.

[Udeladelse af særlig regel om begrænsning af aktindsigt i kommissoriet og sager, der relaterer sig til udarbejdelsen heraf]

Til § 4

5) *Stk. 1, 2. pkt.*, udgår.

[Udeladelse af særlig regel om, at undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at forholdet til fremmede magter, hensynet til statens sikkerhed, sagens opklaring eller til tredjemand ikke skades]

Til § 5

6) I *stk. 1* indsættes efter »Enhver«: », herunder Tilsynet med Efterretningstjenesterne,«.

[Tydeliggørelse af, at undersøgelseskommissionen skal have adgang til Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste]

Til § 7

7) Paragraffen affattes således:

»§ 7. Undersøgelseskommissionen kan anmode en person om at afgive forklaring for kommissionen som vidne, medmindre Undersøgelseskommissionen vurderer,

- 1) at det er unødvendigt for en tilstrækkelig oplysning af sagen, eller
- 2) at det i det konkrete tilfælde vil indebære yderligere deling af højt klassificerede oplysninger og dermed udgøre en sikkerhedsrisiko, og det i øvrigt ikke vurderes strengt nødvendigt.«

[Justering af undersøgelseskommissionens adgang til at afhøre vidner]

Til § 12

8) Paragraffen affattes således:

»§ 12. Bisidderen har ret til at overvære møderne i undersøgelseskommissionen.

Stk. 2. Bisidderen har ret til af undersøgelseskommissionen at få kopi af det materiale, der indgår i undersøgelsen.

Stk. 3. Bisidderen må ikke uden undersøgelseskommissionens samtykke udlevere det i stk. 2 nævnte materiale til sin klient. Undersøgelseskommissionen kan give bisidderen pålæg om ikke at gøre sin klient bekendt med indholdet af det i stk. 2 nævnte materiale, hvis afgørende hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand taler for det. Kommissionen kan under tilsvarende betingelser give bisidderen pålæg om ikke at gøre sin klient bekendt med, hvad der er foregået under møder i undersøgelseskommissionen. Pålæg efter 2. og 3. pkt. kan alene gives i det omfang, det må antages, at klienten ikke har et forudgående kendskab til materialets indhold.

Stk. 4. Bisidderen kan anmode undersøgelseskommissionen om at foranstalte bevisførelse.

Stk. 5. Bisidderen kan foretage uddybende afhøring af de personer, der har afgivet forklaring.«

[Justering af bisidderens mulighed for at overvære møder i undersøgelseskommissionen m.v.]

Til § 18

9) Stk. 1, 4. pkt., udgår.

[Udeladelse af særlig regel om afholdelse af retsmøder for lukkede døre]

10) Stk. 2, 3. pkt., udgår.

[Udeladelse af særlig regel om afholdelse af retsmøder for lukkede døre]

Til § 20

11) Paragraffen affattes således:

»§ 20 Møder i undersøgelseskommissionen er offentlige. Dog kan det bestemmes, af undersøgelseskommissionen, at møder skal foregå for lukkede døre, hvis dette findes påkrævet

- 1) af hensyn til ro og orden i lokalet eller statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt,

- 2) af hensyn til sagens oplysning,
- 3) af hensyn til at beskytte nogen mod unødvendig krænkelse eller
- 4) af andre særlige grunde.

Stk. 2. Må referatforbud eller navneforbud anses for tilstrækkeligt til at tilgodese de i stk. 1 nævnte hensyn, træffes der bestemmelse herom i stedet for dørlukning. Overtrædelse af sådanne forbud straffes med bøde.«

[Indførelse af hovedregel om mødeoffentlighed]

Til § 21

12) Stk. 2 affattes således:

»Stk. 2. Der er, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning, ikke adgang til aktindsigt i rettens materiale efter retsplejelovens kapitel 3 a.«

[Justering af kriterium for adgangen til aktindsigt]

Til § 22

13) Paragraffen affattes således:

»§ 22. Undersøgelseskommissionen afgiver en beretning om resultatet af sin undersøgelse.

Stk. 2. Justitsministeren offentliggør beretningen, medmindre ganske særlige grunde taler imod det. Klassificerede oplysninger eller oplysninger, hvis offentliggørelse kan skade forholdet til fremmede magter eller hensynet til statens sikkerhed eller til tredjemand, kan dog udelades ved offentliggørelsen.

Stk. 3. Tilsynet med Efterretningstjenesterne har ret til indsigt i alle dele af undersøgelseskommissionens beretning.«

[Indførelse af hovedregel om offentliggørelse af beretning]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslag nr. 1 vil indebære, at det vil fremgå af lovtæksten, at undersøgelseskommissionen vil have til opgave at undersøge og redegøre for samtlige kritikpunkter, som er rejst af Tilsynet med Efterretningstjenesterne i tilsynets særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, som blev afgivet til Forsvarsministeriet den 21. august 2020, og ikke kun visse forhold omfattet af den nævnte undersøgelse. Dette vil betyde, at det kommissorium for undersøgelsen, som justitsministeren skal fastlægge, skal omfatte samtlige tilsynets kritikpunkter.

Til nr. 2

Ændringsforslag nr. 2 vil indebære, at det vil fremgå af lovtæksten, at undersøgelseskommissionen bl.a. vil have til opgave at undersøge og redegøre for spørgsmål om orientering af Folketinget. Undersøgelseskommissionen vil således efter forslaget have til opgave at undersøge og redegøre for visse forhold omfattet af Tilsynet med Efterretningstjenesterne særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, som blev afgivet til Forsvarsministeriet den 21. august 2020, herunder spørgsmål om orientering af Folketinget.

Til nr. 3

Ændringsforslaget indebærer, at der stilles krav om, at justitsministeren, inden ministeren endelig fastlægger kommissoriet for undersøgelsen, forelægger et udkast til kommissorium for Tilsynet med Efterretningstjenesterne til udtalelse. Formålet hermed er at sikre tilsynet en indflydelse på kommissoriets endelige udformning, inden det endelig fastlægges.

Til nr. 4 og 5

Forslagene har til formål at ensrette lovforslaget til den ordning, der er fastlagt i lov om undersøgelseskommissioner.

Det foreslås således, at lovforslagets § 3, stk. 2, hvorefter der ikke er aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen, forvaltningsloven eller anden lovgivning i kommissoriet og sager, der relaterer sig til udarbejdelsen heraf, udgår, jf. ændringsforslag nr. 4.

Det vil indebære, at der vil være adgang til aktindsigt efter de nævnte regler i det kommissorium, som justitsministeren efter lovforslagets § 3, stk. 1, 2. pkt., fastsætter under forudgående inddragelse af Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne.

Det foreslås desuden, at lovforslagets § 4, stk. 1, 2. pkt., hvorefter undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at forholdet til fremmede magter, hensynet til statens sikkerhed, sagens opklaring eller til tredjemand ikke skades, udgår, jf. ændringsforslag nr. 5.

Det vil indebære, at undersøgelseskommissionen vil være frit stillet med hensyn til undersøgelsens tilrettelæggelse, og at der ikke vil gælde en særlig regel om, at undersøgelsen skal tilrettelægges og gennemføres på en sådan måde, at forholdet til fremmede magter, hensynet til statens sikkerhed, sagens opklaring eller til tredjemand ikke skades.

Til nr. 6

Det fremgår af lovforslagets § 5, stk. 1, at enhver som udgangspunkt vil have pligt til at stille dokumenter og andet foreliggende materiale til rådighed for undersøgelseskommissionen, når kommissionen anmoder om det, jf. dog bestemmelsens 2. og 3. pkt. Denne pligt vil også gælde Tilsynet med Efterretningstjenesterne.

Med ændringsforslag nr. 6, der indsætter ordene »herunder Tilsynet med Efterretningstjenesterne«, vil det blive tydeliggjort, at undersøgelseskommissionen vil have adgang til Tilsynet med Efterretningstjenesternes særlige undersøgelse af Forsvarets Efterretningstjeneste, som blev afgivet til Forsvarsministeriet den 21. august 2020.

Til nr. 7

Med ændringsforslag nr. 7 foreslås det, at undersøgelseskommissionen vil kunne anmode en person om at afgive forklaring for kommissionen som vidne, medmindre kommissionen vurderer, at det er unødvendigt for en tilstrækkelig oplysning af sagen, eller at det i det konkrete tilfælde vil indebære yderligere deling af højt klassificerede oplysninger og dermed udgøre en sikkerhedsrisiko, og det i øvrigt ikke vurderes strengt nødvendigt.

Det vil betyde, at undersøgelseskommissionen som udgangspunkt vil kunne anmode en person om at afgive vidneforklaring, men at dette ikke gælder, hvis undersøgelseskommissionen anser det for unødvendigt for en tilstrækkelig oplysning af sagen at indkalde vidnet eller anser det for at indebære yderligere deling af højt klassificerede oplysninger og dermed udgøre en

sikkerhedsrisiko, og det i øvrigt ikke vurderes strengt nødvendigt at indkalde vidnet.

Til nr. 8

Med ændringsforslag nr. 8 foreslås det, at lovforslagets § 12 i det væsentlige affattes i overensstemmelse med § 22 i lov om undersøgelseskommissioner.

Bisidderen vil herefter have ret til at overvære møderne i undersøgelseskommissionen, jf. det foreslåede stk. 1, ligesom bisidderen vil have ret til af undersøgelseskommissionen at få kopi af det materiale, der indgår i undersøgelsen, jf. det foreslåede stk. 2.

Bisidderen må efter ændringsforslagets stk. 3 ikke uden undersøgelseskommissionens samtykke udlevere det i stk. 2 nævnte materiale til sin klient. Undersøgelseskommissionen kan give bisidderen pålæg om ikke at gøre sin klient bekendt med indholdet af det i stk. 2 nævnte materiale, hvis afgørelse hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand taler for det. Kommissionen kan under tilsvarende betingelser give bisidderen pålæg om ikke at gøre sin klient bekendt med, hvad der er foregået under møder i undersøgelseskommissionen.

Det foreslås herudover, at der indsættes et nyt 4. pkt. i lovforslagets § 12, stk. 3, hvorefter pålæg efter 2. og 3. pkt. alene vil kunne gives i det omfang, det må antages, at klienten ikke har et forudgående kendskab til materialets indhold. Dette pkt. afviger fra lov om undersøgelseskommissioner § 22.

Det foreslås desuden i stk. 4, at bisidderen kan anmode undersøgelseskommissionen om at foranstalte bevisførelse, ligesom det i stk. 5 foreslås, at bisidderen kan foretage udbydende afhøring af de personer, der har afgivet forklaring.

Til nr. 9-13

Forslagene har til formål at ensrette lovforslaget til den ordning, der er fastlagt i lov om undersøgelseskommissioner.

Det foreslås således med ændringsforslag nr. 9, at lovforslagets § 18, stk. 1, 4. pkt., udgår, ligesom det med ændringsforslag nr. 10 foreslås, at lovforslagets § 18, stk. 2, 3. pkt., udgår.

Det vil betyde, at møder i sager om undersøgelseskommissionens beslutninger, der efter lovforslagets § 18, stk. 1, måtte blive indbragt for Østre Landsret, ikke efter lovforslaget vil skulle foregå for lukkede døre. Tilsvarende vil efter ændringsforslaget gælde for undersøgelseskommissionens beslutninger efter lovforslagets § 11, stk. 3, som måtte blive indbragt for Den Særlige Klageret efter lovforslagets § 18, stk. 2.

Det foreslås, at lovforslagets § 20 affattes i overensstemmelse med § 30 i lov om undersøgelseskommissioner, jf.

ændringsforslag nr. 11. Det vil indebære, at møder i undersøgelseskommissionen er offentlige. Dog kan det bestemmes, at møder skal foregå for lukkede døre, hvis dette findes påkrævet af hensyn til ro og orden i lokalet eller statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt, af hensyn til sagens oplysning, af hensyn til at beskytte nogen mod unødvendig krænkelse eller af andre særlige grunde, jf. det foreslåede stk. 1. Det vil desuden indebære, at der, hvis referatforbud eller navneforbud må anses for at være tilstrækkeligt til at tilgodese de i stk. 1 nævnte hensyn, skal træffes bestemmelser herom i stedet for dørlukning. Overtrædelse af sådanne forbud straffes med bøde, jf. det foreslåede stk. 2.

Forslaget vil således indebære, at lovforslagets særlige regel om afholdelse af møder i undersøgelseskommissionen for lukkede døre, jf. lovforslagets § 20, udgår.

Med ændringsforslag nr. 12 foreslås det, at lovforslagets § 21, stk. 2, affattes i overensstemmelse med § 31, stk. 2, i lov om undersøgelseskommissioner.

Det vil indebære, at der, indtil undersøgelseskommissionen har afgivet sin beretning, ikke vil være adgang til aktindsigt i rettens materiale efter retsplejelovens kapitel 3 a.

Forslaget vil således indebære, at den med lovforslaget foreslåede særlige begrænsning i adgangen til aktindsigt i sager relateret til undersøgelseskommissionens virksomhed, der indbringes for retten, udgår.

Endelig foreslås det med ændringsforslag nr. 13, at lovforslagets § 22 i hovedsagen affattes i overensstemmelse med § 32 i lov om undersøgelseskommissioner. Det vil indebære, at undersøgelseskommissionen afgiver en beretning om resultatet af sin undersøgelse, jf. det foreslåede stk. 1, som justitsministeren vil skulle offentliggøre, medmindre ganske særlige grunde taler imod det, jf. det foreslåede stk. 2. Som en imødekomme af de særlige hensyn, som undersøgelsens genstand kræver, foreslås dog som en modifikation i forhold til reglerne i lov om undersøgelseskommissioner, at klassificerede oplysninger eller oplysninger, hvis offentliggørelse kan skade forholdet til fremmede magter eller hensynet til statens sikkerhed eller til tredjemand, kan udelades ved offentliggørelsen. Det forudsættes, at muligheden for alene at udelade visse oplysninger i beretningen ved offentliggørelsen vil blive anvendt frem for muligheden for helt at undlade offentliggørelse af beretningen, i så vidt omfang det overhovedet er muligt inden for rammerne af de nævnte hensyn. Dermed vil – med den nævnte modifikation – den med lovforslagets § 22 foreslåede begrænsning i

offentlighed om undersøgelseskommissionens beretning udgå. Det foreslås endvidere, at det eksplicit skal fremgå af bestemmelsens stk. 3, at Tilsynet med Efterretningstjenesterne har ret til indsigt i alle dele af undersøgelseskommissionens beretning

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Politiske bemærkninger

<Parti/partier>

◇

<Parti/partier>

◇

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 8. oktober 2020 og var til 1. behandling den 22. oktober 2020. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Forretningsordenen.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høringssvar

Lovforslaget blev samtidig med fremsættelsen for Folketinget sendt i høring. Justitsministeren sendte den 21. oktober 2020 høringssvar og et høringssnotat til udvalget. Den 27. oktober 2020 sendte justitsministeren visse yderligere høringssvar til udvalget. Den 10. november 2020 sendte justitsministeren endnu et yderligere høringssvar til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 4 bilag på lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 31 spørgsmål til justitsministeren og 4 spørgsmål til forsvarsministeren til skriftlig besvarelse, [som ministrene har besvaret].

Henrik Dam Kristensen (S) fmd. Karen Ellemann (V) Pia Kjærsgaard (DF) Jens Rohde (RV) Trine Torp (SF)

Flemming Møller Mortensen (S) Annette Lind (S) Jeppe Bruus (S) Leif Lahn Jensen (S) Lennart Damsbo-Andersen (S)

Andreas Steenberg (RV) Jacob Mark (SF) Peder Hvelplund (EL) Susanne Zimmer (UFG) Sophie Løhde (V)

Karsten Lauritzen (V) Hans Christian Schmidt (V) Peter Skaarup (DF) Mai Mercado (KF) Peter Seier Christensen (NB)

Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)

Liberal Alliance, Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	48	Liberal Alliance (LA)	3
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	42	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	16	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	4
Nye Borgerlige (NB)	4		